

Vattenfall Verkko Oy
Patamäenkatu 7
33901 TAMPERE

Viite Ympäristöselvitys tiedoksi 29.9.2009

PÄÄTÖS YVA-MENETTELYN SOVELTAMISESTA YKSITTÄISTAPAUKSEEN

HANKE

Vattenfall Verkko Oy suunnittelee 110 kV voimajohtoa välille Luopioinen–Auttoinen Pälkäneen ja Padasjoen kuntien alueella. Hankkeen tavoite on vahvistaa alueen sähkönjakelua rakentamalla yhdysjohto olemassa olevien alueverkkojen välille. Uuden voimajohtoreitin pituus on noin 22 km, ja se sijoittuu kokonaan uuteen maastokäytävään. Johtokäytäväksi tarvitaan 26 m leveä johtokäytävä ja sekä tämän molemmin puolin 10 m leveät reunavyöhykkeet. Voimajohtoreitistä on alustava karttalinjaus, jota tullaan tarkentamaan maastotöillä vuoden 2010 kesällä. Pirkanmaan 1. maakuntakaavassa on osoitettu yhteystarve -merkinnällä voimalinjan ohjeellinen sijainti, ja Päijät-Hämeen maakuntakaavaan linjaus on jo merkitty. Noin 40 prosenttia johtolinjan pituudesta olisi Hämeen ELY-keskuksen toimialueelle.

Voimajohtohankkeelle on teetetty ympäristöselvitys (14.8.2009).

ASIAN KÄSITTELY

Asian vireilletulo

Hankkeesta vastaava lähetti ympäristöselvityksen tiedoksi Pirkanmaan ja Hämeen ympäristökeskuksiin (1.1.2010 alkaen Pirkanmaan ja Hämeen ELY-keskukset). Pirkanmaan ympäristökeskus ilmoitti neuvoteltuaan Hämeen ympäristökeskuksen kanssa hankkeesta vastaavalle YVA-lain mukaisen päätösasian vireilletulosta 9.10.2009.

Ympäristöministeriö antoi 8.1.2010 YVA-lain 6 § 2 momentin mukaisen määräyksen, että Pirkanmaan ELY-keskus antaa päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta.

Hankkeesta vastaavan kuuleminen 25.1.2010

Pirkanmaan 1. maakuntakaavaan merkitystä ohjeellisesta voimajohdosta todettiin, että sen linjaus on vesistöylijätköityksen kohdalla ilmeisesti haettu jo Pirkanmaan seutukaavaan (1997). Tässä hankesuunnittelussa on Luopioisten tervaleppäkorven perusteella siirretty linjausta Luopioisten

Ryönänvuorella pohjoisemmaksi ja kulkemaan vuoren kahden huipun välistä. Hankkeessa esitetty linjaus vastaa tässä vaiheessa edelleen ympäristöselvityksessä esitettyä linjausta. Esitetty linjaus tarkentuu alueella, joka vastaa ympäristöselvityksen karttaliitteissä näkyvän sinisen, voimajohtoa kuvaavan linjan alueella. Linjauksen tekniset esteet tulevat esiin vasta maastosuunnittelussa.

Luopioisten tervaleppäkorven säilymisen kannalta kriittisen suojapuuston säilymisen osalta sovittiin, että hankkeesta vastaava on yhteydessä Pirkanmaan ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikköön suunnitelman tarkentuessa. Muutoin hankkeen tai sen rakentamisen ei tunnistettavasti vaikuttavan kohteen vesitalouteen. Padasjoen todennäköisesti luonnontilaisesta norosta hankkeesta vastaava on samoin yhteydessä Hämeen ELY-keskukseen, vaikka kohde sijaitsee alueen alavimmalla kohdalla eikä sitä siten valita pylväspaikaksi. Luopioisten Vänninsaareissa ei Pirkanmaan ELY-keskuksen kesän 2009 kartoituksen mukaan esiinny ormiota. Lintuja varten vesistöylytykseen asennettavat pallot lisäisivät toisaalta linjan maisemahaittaa.

Voimajohdon sovittamisesta maisemaan todettiin, että pylväiden korkeus on tasaisella maalla 16–18 metriä, ja että jänneväli ja maastonmuodot vaikuttavat tarvittavaan korkeuteen. Hankkeesta vastaavan mukaan vesistöylytyksessä Äikkäänselän Vänninsaareen asetettava pylväs lyhentää jänneväliä, ja siten pylväiden korkeus on paremmin sovitettavissa maiseman kannalta rannoilta nousevaan maastoon ja vesistön ylitykseen. Hankesuunnittelun tässä vaiheessa ei ole vielä mahdollista havainnollistaa linjan näkyvyyttä maisemassa tarkasti.

Luopioisten Hirvivuoren kohtalaisen arvokkaan kallion kohdalla linjaus on nyt vuorenrinteellä, vuoren ja toisaalta Hirvilammen välissä. Hirvivuoren luonto- ja maisema-arvoja ei ole kuvattu Pirkanmaan arvokkaiden kallioalueita koskevassa julkaisussa, ainoastaan mainittu julkaisun luettelossa. Käytävissä oleviin tietoihin liittyy tältä osin epävarmuutta. Vuoren laella on kalliomännikköä ja kuusivaltaisen länsirinteen alaosissa on tehty hakkuita. Rihkavuorelta mahdollisesti avautuvista järvimaisemista ei ole käytävissä julkaistuja arviointitietoja. Etäisyys järvelle on noin kilometri ja vastarannalle, Ryönänvuorelle yli 2 kilometriä.

Vesistöylytys aiheuttaa haittaa ranta-asemakaavan mukaisille toteutuneille lomarakennuspaikoille. Rantakaavan retkeily- ja ulkoilualue Äikkäänselän rannassa ja laajempi, myös metsäalueita sisältävä maakuntakaavan virkistysaluevaraus (VR 110) rajautuvat järveen ja Ryönänvuoreen, ja maisemahaitta voi siten kohdistua laajemmin virkistyjiin.

Hanke ja sen rakennustyöt todennäköisesti aiheuttavat vesilain tarkoittamia vaikutuksia (vesistönylytys, noro).

Aluehallinnon uudistuksesta todettiin, että hankkeesta vastaava on yhteydessä jatkossa Pirkanmaan ja Hämeen ELY-keskuksiin (luvan tarve) sekä Etelä-Suomen että Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoihin (lupahakemukset/ www.avi.fi/etela ja www.avi.fi/lansi).

Neuvottelut viranomaisten kanssa

Museoviraston lausunto hankkeesta on ympäristöselvityksen liitteenä. Museoviraston mukaan Pälkäneen Luopioisissa vesistöjen läheisyydessä linjaus kulkee alueilla, joilla ei ole tehty riittäviä arkeologisia selvityksiä mutta joilta voidaan vesistöolosuhteiden vuoksi löytää ennestään tuntemattomia kohteita. Padasjoella ainakin Parlammin eteläpuoleiset muinaiset vesistöalueet edellyttävät arkeologisia kulttuuriarvojen selvityksiä.

Pirkanmaan liitto. Maakuntakaavan merkinnän lisäksi on tarkemmissa tutkimuksissa syytä huomioida voimalinjan alueelle ja sen lähituntumaan sijoittuvat luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvoluokkaan 5 (kohtalaisen arvokas kallioalue) sijoittuvat kallioalueet Rihkavuori ja Hirvivuori.

Pirkanmaan maakuntamuseo tutustui Vattenfall Verkko Oy:n ympäristöselvitykseen koskien voimajohtoa välille Luopioinen - Auttoinen. Alueelta ei ole museon käytävissä olevien tietojen mukaan tiedossa sellaisia kulttuuriympäristöön (rakennuksiin, maisemaan tai arkeologiseen kulttuuriperintöön) liittyviä arvoja, joihin voimajohdon rakentamisella olisi merkittäviä vaikutuksia.

Pälkäneen kunta/rakennustarkastaja on tutustunut ympäristöselvitysraporttiin ja sen liitteisiin. Saadun aineiston liitteenä olevassa muistiossa tekninen johtaja on esittänyt arvionsa työn siinä vaiheessa ja mainitsee lopussa mahdollisen tarpeen pyytää lausuntoa kunnanhallitukselta ja ympäristölautakunnalta. Rakennusvalvonnan kannalta olen tutustunut tänään 18.1.2010 sähköpostitse saamaani aineistoon. Rakennusvalvonnan kannalta linjan suunniteltu sijainti Pälkäneen kunnan puolella lähes rakentamattomalla alueella on hyvä. Ranta-asemakaavoja alueelle suunniteltaessa on 1990-luvun alusta lukien ollut tiedossa linjavarauksen sijainti ja se on kohtuullisesti otettu huomioon maanomistajien taholta. Rakennusvalvonnan tiedossa ei ole erityisiä luontoarvoja esitetyllä linjauksen vaikutusalueella. Maisemallisesti vesistön ylitys on aina arkaa aluetta ja vaikutusten toivotaan jäävän mahdollisimman vähäisiksi. Selvitysten mukaan linjan rakentamiseen ei liity vesistöylityksen yhteydessä varsinaista vesistö rakentamista. Rakennusvalvonnalla ei ole huomautettavaa hankkeen johdosta.

Padasjoen kunta/ympäristösihteeri on tutustunut ympäristöselvitysraporttiin ja sen liitteisiin, eikä niistä ole erityistä huomautettavaa.

Päijät-Hämeen liitto viittaa maakuntakaavassa jo merkittyyn voimajohdon linjaukseen, ja sillä ei ole siten huomautettavaa.

Lahden kaupungin museon arkeologian yksikkö ilmoittaa, että sillä ei ole ympäristöselvitykseen huomautettavaa, ja se viittaa tältä osin Museoviraston arkeologian osaston 24.9.2009 antamaan lausuntoon.

HANKKEEN TODENNÄKÖISET MERKITTÄVÄT HAITALLISET YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

Hankkeesta vastaavan selvitys ympäristövaikutuksista

Hankkeesta vastaava on teettänyt Ramboll Finland Oy:lla ympäristöselvityksen (14.8.2009) voimajohtohankkeesta. Ympäristöselvitys sisältää tiedot hankkeesta, vaikutusalueen ympäristön tilasta ja vaikutuksista (maankäyttö, maisema- ja taajamakuva, asutus, virkistyskäyttö, maanviljely ja pohjavesialueet) mukaan lukien rakentamisaikaiset haitat), suojelukohteista ja luonnonolosuhteista sekä haitallisten vaikutusten vähentämisestä.

Ympäristöselvityksessä merkittävänä ympäristövaikutuksena mainitaan Kukkian vesistön Äikänselän pohjoisosan vesistöylityksen pysyvä maisemavaikutus sekä tietyt luontoarvot.

Ympäristöselvityksen luku 7 YVA:N TARVE ei perustu YVA-lain 6 §:n mukaiseen viranomaispäätökseen.

Ympäristöselvityksessä esitettyjen luontoarvojen merkittävyys

Luontoarvojen selvityksestä ja luontoarvojen merkittävydestä on saatu sekä Pirkanmaan että Hämeen ELY-keskuksen (entisten ympäristökeskusten) luonnonsuojeluyksiköiden arviot.

Liito-oravasta on tehty yksi havainto (2009) voimajohtoreitin läheisyydestä. Havaintopaikka sijaitsee noin 40 metrin etäisyydellä voimajohdon keskilinjasta. Vanha tietokannasta poimittu havainto liito-oravasta on Ryönänvuorelta, noin 100 metrin etäisyydellä suunnitellusta voimajohtoreitistä. Tuolla alueella suunniteltu voimajohto sijoittuu kallionpäällysmännikköön. Ympäristöselvityksen mukaan voimajohtoreitillä ei sijaitse liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joiden hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (LsL 49§).

Kukkiajärven luontodirektiivin perusteella suojeltu **Natura 2000 -alue** (FI0328004) sijaitsee lähimmillään noin 400 metrin etäisyydellä suunnitellusta voimajohtodesta. Voimajohtohankkeella ei ole Luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisia vaikutuksia Kukkiajärven Natura 2000-alueelle.

Ormio on Kukkiajärvellä esiintyvä Luonnonsuojeluasetuksen liitteessä IV mainittu uhanalainen laji. Pirkanmaan ympäristökeskus kartoitti ormion esiintymiä Kukkiajärvellä kesä-heinäkuussa 2009, minkä mukaan Äikkäänselän Vänninsaaren läheisillä vesialueilla ei esiinny ormiota.

Luonnonsuojelulain nojalla suojeltu luontotyyppi **Kortteenpohjan tervaleppäkorpi** (LTA040207) sijoittuu voimajohdon eteläpuolelle muutaman kymmenen metrin etäisyydelle. Tervaleppäkorpea ei saa muuttaa niin, että luontotyypin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu (LsL 29 §). Tervaleppäkorven ominaispiirteisiin olennaisesti vaikuttaa kortteen vesitalouden luonnontilaisuus. Kyseinen Kortteenpohjan tervaleppäkorpi on syntynyt pienen puron levitessä louhikkoiseen notkoon kahden loivan rinteen välissä. Puro laskee alueelle luoteen suunnasta, saaden alkunsa läheisestä Haukijärvestä. **On erityisen tärkeää, että luontotyypin vesitaloutta ylläpitävän puron tila säilytetään ja vältetään mm. voimajohdon rakentamisen aikana ajamasta työkoneilla puron yli.** Tervaleppäkorvelle on myös ominaista suojaista pienilmasto, jonka säilyminen on varmistettava myös voimajohdon rakentamisen yhteydessä. Hankkeen ympäristöselvityksessä mainittu suojaava puustovyöhyke on jätettävä linjan ja tervaleppäkorven väliin. **Kortteenpohjan lehmusnotko** (LTA040191) sijaitsee noin 600 m etäisyydellä suunnitellun voimajohdon eteläpuolella.

Ympäristöselvityksen maastotyöt on tehty touko-kesäkuun vaihteessa, mikä on melko hyvä ajankohta kasvillisuuden ja alueiden luonnontilaisuuden selvittämiseen. Ympäristöselvitys on tehty mm. liito-oravan esiintymisen selvittämisen kannalta oikeaan aikaan. Myös linnuston selvittämiseen tämä ajankohta on hyvä.

Ympäristöselvityksessä ei ole mainintaa linnuista, ja muutenkin eläimistö sivuutetaan lähes kokonaan, sillä vain liito-orava mainitaan. Padasjoen Suomenjoelta on kuitenkin havaintoja saukosta ja koskikarasta, jotka on uhanalaisuusarvioinnissa sijoitettu silmälläpidettävien luokkaan (NT), sekä majavasta. Havaintopaikka on 4–500 metriä ylävirtaan suunnitellusta Suomenjoen ylityskohdasta. Voimajohdon mahdollinen rakentaminen ei kuitenkaan ilmeisesti vaikuttaisi näihin lajeihin ainakaan muulloin kuin rakentamisen aikana. **Inventoinnissa löydetty noro voitaneen ottaa huomioon siten, ettei linjan rakentaminen vaaranna sen säilymistä.**

Hämeen ELY-keskuksen tiedossa ei ole sellaisia luonnonarvoja, jotka olisivat esteenä voimajohtohankkeelle.. Ympäristöselvityksen täydentäminen linnustonselvityksellä (ainakin suurten petolintujen pesäpuut) saattaisi antaa hankkeen arviointiin tarpeellista lisätietoa.

RATKAISU

Pirkanmaan ELY-keskus päättää, että Vattenfall Verkko Oy:n Luopioinen–Auttoinen 110 kV:n voimajohtohankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Perustelut

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-lain) 4 §:n mukaan arviointimenettelyä sovelletaan asetuksella tarkemmin säädettäviin hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joista Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen täytäntöön paneminen edellyttää arviointia taikka joista saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Suomen luonnon ja muun ympäristön erityispiirteiden vuoksi.

Lain 4 §:n 2 ja 3 momenttien mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin edellä tarkoitettuun olennaiseen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, arviointia edellyttävien hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Harkittaessa lain mukaan vaikutusten merkittävyyttä yksittäistapauksessa otetaan lisäksi huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne.

Hanke vastaa pituudeltaan YVA-asetuksen 8c-kohtaa ja sijoittuu kokonaan uuteen maastokäytävään. Hanke on nimellisjännitteeltään pienempi kuin asetuksessa tarkoitettu 220 kilovoltin voimajohtohanke, ja voimajohdon lähiympäristöön muodostamat sähkö- ja magneettikentät ovat heikkommat. 110 kV:n voimajohdon vaatima johtoalue on 6–16 metriä kapeampi ja pylvää (ta-
saisessa maastossa 16–18, tarvittaessa maaston mukaan noin 30 m) ovat noin yleensä 6 metriä lyhyemmät kuin 220 kV:n voimalinjalla.. Voimajohdon rakentamisen aikana työkoneet vaativat todennäköisesti saman laajuisen alueen.

Hankkeella voi todennäköisesti olla merkittäviä haitallisia vaikutuksia arkeologisiin arvioihin Luopioisissa ja Padasjoella vesistöalueilla, joilta ei ole vielä tehty riittäviä selvityksiä. Haittoihin liittyy siten tiedollista epävarmuutta.

Äikkäänselän pohjoisosan vesistöylitys aiheuttaa merkittävää maisemahaittaa lähialueen lomatukselle. Voimajohtolinjan eteläpuolella sijaitseva seudullinen virkistysalue rajoittuu Äikkäänselkään siten, että rannoilta avautuu järvimaisemia etelästä lännen kautta pohjoiseen. Vesistöylityksestä ei siten todennäköisesti aiheudu merkittävää maisemahaittaa laajasti väestölle. Virkistysalue koostuu ranta-alueen lisäksi metsäalueesta.

Hankkeen luontoarvioihin kohdistuvat haitat eivät todennäköisesti ole merkittäviä.

Hankkeesta ei aiheudu todennäköisesti, ottaen huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne, laadultaan tai laajuudeltaan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, jotka ovat rinnastettavissa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa asetuksessa mainittujen hankkeiden merkittäviin haitallisiin ympäristövaikutuksiin.

SELVILLÄOLOVELVOLLISUUS

Hankkeesta vastaavan on oltava riittävästi selvillä hankkeen ympäristövaikutuksista. Ympäristöselvitystä (14.8.2009) on tarpeen täydentää muun muassa tässä päätöksessä esiin tulleilla tiedoilla hankkeen ympäristövaikutuksista.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994, 67/1999, 458/2006) 4, 6, 19 §
Asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006) 4, 6, 7, 25 §

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tähän päätökseen ei saa muutoin erikseen hakea valittamalla muutosta. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 17 § 2 momentissa tarkoitettut tahot saavat kuitenkin hakea muutosta tähän päätökseen samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta muun lain mukaisen lupa-asian ratkaisusta tai hankkeen toteuttamisen kannalta muusta olennaisesta päätöksestä valitetaan.

Alueidenkäytön yksikön päällikkö

Leena Strandén

Ylitarkastaja

Leena Ivalo

PÄÄTÖS saantitodistusta vastaan hankkeesta vastaavalle

TIEDOTTAMINEN

Päätöksestä kuulutetaan (14 pv) Pälkäneen ja Padasjoen virallisilla ilmoitustauluilla, ja päätös on nähtävillä Pälkäneen kunta, Keskustie1, Padasjoen kunta, Kellosalmentie 20. Päätös on sähköisesti nähtävillä ELY-keskusten kotisivulla, Internetosoitteissa www.ely-keskus.fi/pirkanmaa ja www.ely-keskus.fi/hame .

TIEDOKSI

Pälkäneen kunta
Padasjoen kunta
Pirkanmaan maakuntamuseo, kulttuuriympäristöyksikkö
Lahden kaupungin museo, arkeologinen yksikkö
Museovirasto
Pirkanmaan liitto
Päijät-Hämeen liitto
Pirkanmaan ELY-keskus, Paananen, Saksa-Lapikisto
Hämeen ELY-keskus, Lahti/Turunen ja Hml/Airola
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, vesilain luvat ja lunastuslain tutkimusluvut
Etelä-Suomen aluehallintovirasto/vesilain luvat ja lunastuslain tutkimusluvut
Suomen ympäristökeskus
Ympäristöministeriö

LIITE Valitusosoitus

LISÄTIEDOT Ylitarkastaja Leena Ivalo, p. 020 63 60050